

ICU SZEME

Benyó úgy adta elő, mint két teljesen szokatlan, rendkívüli jelenséget, sokat sejtetón, vagyis értettem én, mire utazik, ámde mindösszesen két hír eléggé sovány ahhoz, hogy minősített ördögjárásról beszélhessünk. A völgyi emberek közmegegyezése szerint ördögjárást akkor szokásos fenntartások nélküli tényként kezelni, ha minimum három olyan láncszerű vagy egymáshoz koherensen közeli eseménnyel szembesülünk, aminek racionális magyarázata nincs, és valamennyi történés mindenkinél minimum háztáji hidegrázást okoz. Ezzel szemben, ismétlem, Benyónak csak két hírrrellet: (egy) Madagaszkáron Gerőczyné papagáját közönséges verébbel látták párosodni; (kettő) a mi Vencelünk, a mi egykori emberünk markából, miután végképp feladta, meglágyult kő esett ki. Én a hírek számbavételekor mindjárt fordítottam volna a két történet fontosságán, mert, ugye, előbb emberekhez mért tragikummal kezdjük, aztán jövünk valami kis színessel elé, de hát tisztában voltam, a vezér szempontját birtoklási, uralkodási vágyának ösztöne vezette, vagyis Benyó szemlélete szerint minden történet megelőz akármilyen madagaszkári esemény. Bár igaz is, van benne valami, mert halott embert akárki lát, de mutasson nekem valaki közönséges verébet papagájjal párosodni! Nem?

Vencel gyakran jött fel hozzám a hegyre, csak úgy szó nélkül vette a keplőt, tekerte valameddig, szürkületkor indult vissza a völgybe. Ha nem űzte az ég madarait, akkor a gypűkben bóklászott, hosszú kosztokat keresgélt. A karbidtól tartott, ha látta, hogy puffantani akarok, riasztani a rabló seregélyeket, elfordult valamerre, bedugta a fülét, de legtöbbször belépett a kalibába, maga mögött szorosán behúzta az ajtót, be is zárta volna, de nemhogy zár, kilincs sem volt rajta. Vencel viselkedésében legutóbb nem láttam semmi különöset, noha igaz, mint mindig, ökölbe voltak szorulva a kosztól kifényesedett kezei, akár a kalibám előtt álló vackorfa bogos csonkjai, ha ráfagy a tavaszi olvadás. Azt mondták, Vencel úgy jött a világra, noha egyáltalán nem voltam biztos benne, lehet-e egyáltalán világra jönni ökölbe szorult kézzel. Mi tagadás, nyugalommal töltött el, Vencel úgy távozott, hogy reám nem neheztelt, talán azért, mert én soha nem vertem neki az ülepem, amikor a vízparton mászkált, és úgy járt a szeme, mint a gyíknak. Ilyenkor jó reménnyel lábbelit keresett, ha a víz hozott volna.

Általában hozott, mert az ár kiadósabb esőzések során megjárja a fészereket, kimossa az istállókat, hátára veszi a kertek végében felgyűjtött privát szemétkupacokat, és viszi. Azt, hogy a világ csak halad előre valamelyest, elsősorban a magánszemétdombok jelzik, a dolgok alakulását természetesen Vencel is érzékelte. Ha nem lukas fazakat, hanem kiégett kávéautomatát, ha nem kérges kapcát, hanem Ringli zoknit mos ki a víz, akkor a kupacban lábbelinek is kell lennie, mert a vidék középrétegesedik –, Adidas, minimum kínai sportcipő, szóval mostanában cukrosabb kezd lenni a lepényben a szilvaíz. A völgyben, ahol élünk.

Maradjunk annyiban, könnyű a kínai termék, s mivel megél a jég hátán, sodródni tud az árral, kiúszik sekély öblöcskébe, ahol a juhász azelőtti napon a seregét itatta. Ha nem esik többet a hegyekben, északon szivárvány hidalja át a folyó két partjának égerfás sűrűjét, apadni kezd mindjárt. Ahol a tenyérnyi keszeg hasi uszonya finom üledésbe húz gyorsan elillanó vonalat, ott kap zátonyt a lábbeli, megfeneklik az iszapba. A hegyekből alátérgő szél behord még maréknyi homokot, a juhok is telehullajtják apró, fekete bogyókkal, hogy Vencel mindent kirázzon belőle. Ha Vencel leül a vízparti kövekre, hogy kérges lábára próbálja a szerencsét, akkor látnia kell, hogy Benyóék ott vannak a vízparton, én is ott vagyok.

Vízparton mit tehet az ember, általában pározó szitakötőket kergetünk, hogy Benyó kitépje a szitakötők potrohát, mert szerinte az ilyen falatra prímán jár a márna, és akkor láttuk, mindig láttuk, hogy Vencel ott van a vízparton.

Né, Vencel, mondták a fiúk.

Benyó ilyenkor adta ki a parancsot, nadrágot le, egy, kettő, három, egyszerre verték, csapdosták a seggüket Vencelnek, nyerítettek, vonaglottak, haltak meg a röhögéstől.

Ezt csókold meg, Vencel, kiabálták át a túlsó partra.

Én nem nyerítettem, nem is vertem az ülepem Vencelnek, aki a túlsó parton már teljesen veszett volt, lehajolt, úgy tett, mintha követ vett volna a kezébe, öklét rázta felénk, mintha dobni akarna, de nem dobott, inkább belehasalt a sáteba, nyöszörgött, mint egy befogott vadállat.

Vasárnaponként általában kinn ültünk a töltésen, és hazudoztunk, legalábbis képtelen történeteket meséltünk egymásnak. Bántott a pletyka, hogy Bözsikének, a boltos leányának bizonyos gyógyszer túladagolásából kifolyólag nőtt hirtelen bajusza. Tudtam, hogy többnyire légből kapott mesék, hazudozással végezzük, és ugyanúgy kezdjük a hetet, mert Madagaszkáron minden egybefolyik. Tekintve, hogy a vasárnap nagyon is köztes álla-

pot, amikor még nem ért véget végképp semmi, el sem kezdődött valami, semleges zónában sül el minden szó, ami csakis ártatlan, mindenféle bizonyosságot nélkülöz. Viszont Benyó a múltkor olyasmit állított, aminek valóságalapja lehet, hogy a gát tulajdonképpen véletlen szerkezet, az alapok még úgy tudták, hogy atomerőműnek fognak vizet duzzasztani, de ami számunkra annál is bosszantóbb, fel fogják ásni egész Madagaszkárt.

A hír felröppenésének idején mindenféle különös alak megfordult a folyónak ezen a szakaszán, nem beszéltek senkivel, nem kérdeztek semmit, szótlán, savanyú, egyenesen zord emberek voltak. Túrabakancsban taposták a terepet, előbb a geológusok, azután topográfusok tépték le arcukról a mázat a folyóparti csalánosban. Valamivel később égészínké esőköpenyben a hidrológusok némileg vidámabb képet festettek, viszont a teljesen civil, az előbbieknél nyitottabb, érdeklődőbb természetű emberekről majdhogynem semmit sem tudtunk. Zabi sejtetett valamit.

Vigyázat, fiúk, itt vannak a szekusok, mondta. Jó, ha tartjuk a pofánkat, de a legjobb az lesz, ha felhagyjuk Madagaszkárt, és újabb rejtkehelyet keresünk, folytatta.

Új, soha senkitől nem lakott szigetet kellett volna keresnünk, ahol Benyó bemutatja, hogyan folyik ki belőlünk az a síkos folyadék, amiről alig esett szó, amikor az ember szaporodásáról tanultunk.

Persze, létezésünk rejtelmes csapását elállta a félelem, mert Madagaszkárhoz fogható terepet a berkekben nem lőttünk, ahol pedig el tudtuk volna képzelni, hogy Benyó bevezet a nagyok kikezdhethetlen világába, azt már a halottak kinézték maguknak. Nem az, hogy állítólag oda temettek el két Wehrmacht-katonát, és valaki azóta is minden halottaknapján gyertyát gyújt a már alig látszó hompokon, mert az nem a mi háborúnk volt, mi a harcot Madagaszkárért vívtuk meg rendesen. Igen, mire észbe kaptunk volna, Vencel oda vitte a kétféjű borjút, holott a dögkertbe kellett volna vinnie. És hogy még soroljam, Vencel ott temette el a vízből kifogott, elvetélt csecsemőt, ami miatt jó ideig felborult a völgy csendje, nyugalma, hívogatták az embereket, nagy volt a félelem, amíg az ügyet valaki demizson pálinkával el nem intézte. A történethez tartozik még az a nem mellékes epizód is, hogy a vízből kifogott halott csecsemő hírére az emberek kimentek a szőlőhegybe, levették a borospincék ajtajáról a nagy vaspántokat, kigurították a hordókat, és lejtőre engedték a felvizezett borokat.

Halott csecsemő levét nem isszuk, mondták.

Tél volt, legalábbis afelé járt, késő november, az oldal a gerinctől lefelé már felpróbálta az első havat, a vörös mustok fehér mezőn folytak lefelé,

mintha rengeteg vértől akartak volna szabadulni az emberek. Nyilvánvaló, ezután nagyon megcsappant a hamis bor iránti kereslet, ám mostanában megint viszik, északi vidékekről hozott krumplira, fenyődeszkára cserélik az emberek.

Mit mondjak, mindenre számítottam, arra viszont nem, hogy Benyó ilyen hírekkel jön fel a hegyre, hogy izzadságtól teljesen csatakosan tépje fel a kaliba ajtaját, félájultan essen a felszáraz sarjúval telegyúrt, penészedő heverőre, és akkorákat fújjon, hogy a hirtelen támadt légmozgás a deszkákra aggatott, lengésbe kezdett playboy-nő izgató öléből arcomra friss lebet, mondjam úgy, bársonyos pakolást, vagy Gerő bátyám sokszori kifejezése szerint: extra pinahabot hordjon. Fogalmam sincs, Gerő bátyám honnan szedte ezt a kifejezést, pinahabról addig még nem hallottam, hacsak nem a Kafkáné házába bekvártélyozott két csini geológusnő illatos, sokszor csakugyan habzó fürdővizére gondolt, ami szépen kifolyt a ház frontja elé, a tócsa felszínén pedig, ha megverte valami hirtelen záporosó, szivárványos habok, feszit kipukkanó buborékok keletkeztek, a szomszédok rendesen körbeállták, mert szerintük máshol egyáltalán nem látható – következőképp – imádni való jelenség. A múltkor valaki olyasmit állított, akkora buborékokat vetett az a bizonyos folyadék, mint egy hízott disznó felfújta hólyagja, akár fősajtot is lehetett volna tömni belé, de én a playboy-nő izgató öle és a Kafka-ház fürdővize között nem láttam összefüggést.

Benyó máskor egészségesen vörös, ám most nagyon is sápadt arca látán arra gondoltam, csakis félelemtől, rémületből váltott viaszosra; lehet, megint megszalasztották a csőszök vad kutyái, esetleg valami ragacsosan édes érésillatokba beleragadt medve. A harapós ebek ilyenkor már nem kifeszített sodronyokon szaladó láncon, hanem teljesen szabadon őrjöngtek a hegyen, az ösvényeket kisajátították maguknak, mindegyre beleszagoltak a levegőbe, de hát meg volt mondva szépen, a szőlősgazdák csakis előzetes értesítés után jöjjenek fel a kalibákhoz, különben senki sem felel, ha a kutyák szét találják rágni eres lábszárukat.

Benyó nem is sejtette az iránta táplált ellenszenvemet, de hát az ő ravasz észjárása, annál is inkább darabos termete, ebből eredően fizikai ereje meghajlásra kényszerített. Ő lett Madagaszkár mindenek fölötti vezére, aki gátlástalanul felrántja kalibám ajtaját, végigdől a heverőn, elmondja, hogy a Gerőczyné papagája, hogy Vencel kezében nem tudom, mi, aztán lerúgja lábáról a szárában megcsönkített gumicsizmát, nyers kapcabúzzal tölti meg a levegőt, és ahelyett, hogy tálalná a részleteket, azt mondja, hagyjal most, hadd fújjam ki magam. Hagytam, mert biztos voltam benne, Benyó

apja, Totyi bácsi az éjszaka megint cirkuszt rendezett, ilyenkor a családot rendszeren kipakolja Babi néni szívgyógyszereivel és színes hálóingeivel. Bezárkózik, ilyenkor a család vagy a szabad ég alatt tölti az éjszakát, vagy ki-ki elhúzza a bánatba. Benyó jobb esetben feljön a hegyre, megalázottan bekéredzik hozzám, én általában megvonom a vállam, ő szótlanul megcsinálja fekhelyét, alszik rendszeren.

Néztem, mert fekvő helyzetben nem lehetett nem nézni a szőke bombázó, Clara Björn fotómodell szépséges vonalait, amit Gerő bátyám hozott ajándékba a város első, szabad, teljesen liberalizált ócskapiacáról, ilyesmivel volt elfoglalva, miközben a szekusok vagy a terroristák a város szélén keményen géppuskáztak, nem tudni, kire és miért lőttek, úgy hírllett, éppen a nagy bazint, vagyis a városi közművek ivóvíztározóját készültek lemérgezni. Gerő bátyám ekkor Clara Björn bájaival próbált jobb belátásra téríteni minden eszementet, feje fölé tartotta a fényes papírra nyomott fotómodellt, ne lőjetelek, kiáltotta. Márpedig lőttek a gazemberek, akkor keletkezett a luk a fotómodell lába között, mondhatni, félelmetes pontossággal. Igen, ott találta el egy mesterlövész, hogy akárki lássa, dehogyan szerencsétlen kancsalokkal van dolga a népharagnak. Gerő szerint arab volt, mert mesterlövésznek kellett lennie, szőke bombázókra bukó, eres faszú arabnak. A kilukasztott fotómodell azóta itt van fent a kalibában, a lábai között mászik ki a vágy, ahányszor csak odanézek, hogy engem bizsergessen, mint érésben lemaradt fekete kadarkát az első napsugár, amikor leginkább támadnak a seregélyek. Azután jelentkezik csak a heverőm alá becsalódott svábbogár, de láttam egyszer egy nagyon is mulatságos pockot vagy földikutyát, amint kilesett a lukon, fél pofáján gombostűfejnyi fényes szemével. Mire hozzávágtam volna egy hasábfát, villámgyorsan eltűnt a résben.

Nos, mondtam volna Benyónak, ne gondolja, hogy könnyű helyzetben vagyunk, a minősített ördögjárás bizonyítása meglehetősen bonyolult, sok türelmet, megbeszélést és a következtetések levonásában fölöttébb óvatosan bölcs hozzáállást követel, amivel tisztában lévén, aszerint is viselkednek az emberek, általában nem sietik el, de nem mondtam, mert Benyó elaludt, amilyen hamar csak el tudott.

A kérdéseink naponta ismétlődtek, feltéve, ha Vencel ott volt a tűzoltóház előtt.

Vencel, minek gereblyézel feszt, kérdeztük a gnómtól.

Gyermekeim, Vencel bácsi a határvadászoknál szolgált, ennyit mondott, ezt nyári időben naponta el kellett mondania, sőt ősszel is, amíg a hegy-

konty hátán meg nem jelent az első hó, pedig várta a fene. Aztán nem mondta többet, mert nem volt több kérdés, nem volt mit gereblyélni sűrűn.

Télen, ha havazott, Vencel csak lámpagyújtás után mutatkozott, kucsmában, kozsokban jött az alszegről, rém hosszú bottal kopogtatott, amivel nem is diót, hanem csillagokat lehetett volna kosztolni az égről. Vencel nem vert csillagokat, mert talán tudta, gnómnak csillagverés nem való, örülhet, hogy feléri az elhagyott tűzoltóház kilincsét.

Egészen jól elvult, nyáron gyümölcsön élt, rengeteg gyümölcsön, egészen jól vitte, különösen akkor, amikor ért a szilágyi és a besztercei szilva. Az biztos, ha a csillagokat nem is, a fákat a berkek végében rendszeren megkosztolta, azután eljárt a dombhátra, feljárt hozzám, a kalibába, hozott szedret, mert rákapott a gypűk gyümölcsére, és velem együtt jóízűen szopogatta. Mondják, belenyúlt a kaptárakba, megcsapolta a lépeket, mézes bődönt is lopott. Mindenek ellenére Vencel a völgyben köztiszteletnek örvendett, esténként előre köszöntek neki az emberek, amikor ment a kosztal a tűzoltóház felé. Vencel válaszképpen mondott valamit, részéről ez így tiszteséges volt, emberszámba vette a völgy lakóit...

Hanem az utóbbi napokban Vencel a köszönéseket nem úgy fogadta, mint azelőtt, pontosabban nem mondott, hanem mormogott valamit, görnyedtebb, a gnómnál is gnómbb lett, majdnem hogy gurult, elhagyta a kosztját, a tűzoltóház felé menet a kerítések mentén haladt szokatlanul. Egy este valaki nem tudta megállni, megszólította:

Jó estét, Vencel, mi a fene van veled?

Vencel nem felelt, mint egy sunyító kutya, félreszökkent, elsuhant egy tornác alatt, átlépett a kerítésen, innen kutyaügetésben haladt.

Né, Vencel egészen megbolondult, kiabálta emberünk.

Vencel ekkor már nem volt sehol, a kocsmá felvert népe nem találta, pedig megcsapdostak alaposan minden bokrot.

Majd előkerül, mondták.

Másnap reggel ott, ahol Vencelnek haladnia kellett, a folyó felé vezető nyomokat láttak. Az nem lehet, hogy Vencelnek medvényoma legyen, állapították meg a nyomkövetők. Az orvvadászok szerint márpedig közönséges medvényomokat áztatott a harmat. Valaki javasolta, meg kellene verni a tűzoltóház harangját, de mások szerint minek, nem szól az a repedt.

Szóval Madagaszkár környékén, valahol ott, ahol Vencel elásta a kétfejú borjút, most Gerőczyné papagáját látták verébbel párosodni. Mindjárt tudtam, abban a pillanatban, amikor a papagáj a verébbel párosult, megszűnt

a sziget lényege, nincs miért többé oda járnunk. Azonnal tudtam, Madagaszkárnak vége, örökre elveszett, elment a süllyesztőbe.

Arról a nyálkás, hínáros holtágaktól övezett félszigetről beszélek, ami jókora földnyelvként, sikamlós palatalapzatának köszönhetően, ki tudja, mióta küzd az árral vagy azokkal a fuvarosokkal, akik a folyó árteréből állandóan töltésnek való hordalékot kotorásznak, ámbár mindig a szekerek vagy a felbőszült folyó húzza a rövidebbet. Az ár nemhogy vinné a partot védő gyökereket, hogy a televénnyel már könnyebben elbánjon, hanem éppen e szikár, palarétegekből kiépült, természetes vízvető fogta fel a hordalékot, épített ki masszív partvédőt majdnem úgy, ahogy hajdanán a tatár és a török előtt földvárat építettek. A hegyekből alátekergő szél felszedi az ártér iszapját és homokját, tapaszt ügyesen. Mondják, hajdanán az ilyen végvári sövényfalakat az ágyúk sem törték át, a lövedékek rendre belehaltak a hordalék sűrű, szívós szövetébe, bár roncsolni szépen roncsoltak, láttuk a moziban, amikor az *Egri csillagokat* hozta a karaván.

Akkor éreztem meg, hogy a Benyótól jött értesülés kamaszvilágunk csodálkozásának értelmét rombolta le alapokig. A történetek, a csodák, a személyes részesedések a megtapasztalatlanság miatt válnak közönyössé. Most utólag azt mondom, Benyó jó, tapasztalt vezérként még várhatott volna a hírről, elhallgathatta volna valameddig, amíg a játék folytathatóságának esélyét láttuk, amíg elhittük, hogy Madagaszkáron minden a mi törvényeink szerint teljeseedik. Olyan nincs, nem eshet meg, hogy távollétünkben Gerőczyné színes papagája közönséges verébbel párosodik. Nincs, mert minden történet, amit a két szemünkkel nem láttunk, tudásunkat, tapasztalásunkat sem gazdagítja már közvetlen módon, ha pedig nem hisszük, vagy kétségbe vonjuk bármi történés valószínűségét, ott sunyin lábra kel a dolgok folytathatatlansága, és innen már a hazugság következik. Tudtam, ettől arrafelé, ha nem is szóról szóra így, lényegében ezt gondolja Benyó, ezt gondolja testületileg a Madagaszkárra kijáró csapat.

A tűz égje fel, szólt Benyó, miután hosszasan elnézett a sziget felé.

A tűz égje fel, mondtam.

Vonatfűtő hasalt rá a hegyre, a délutáni hármas munkásvonat olyanokat visít, hogy azt gondolom, a hegy hátáról visszapattanó érces rezgés utolsó szemig kirázza a száradt vadkerep magvait. Mentünk lefelé a völgybe, a kutyák őrjöngtek.

Őrültebbek, mint a Lali kutyái, mondta Benyó.

Lali kutyáival élesbe menő közelharcot vívtunk, amikor a kutyáknak is érdekes volt még Madagaszkár. Az ebek mostanában eltűntek a szigetről,

rendre otthagyták a vízpartot. Az arra járó horgászok azt mondták a nyáron, őket is meglepte a szokatlanság, a falkáktól korábban sűrűn belakott füzesek csendje.

Az az igazság, hogy a tépett, tetves falkák nagy találékonysággal szívták a horgászokat, a halaknál is jobban, mert páratlan leleménnyel fértek hozzá és fosztogatták a rejtett tartalékot. Amikor az Icu névre hallgató szuka a horgász napi kosztjával ült el Csanád nádasában, a horgászok pedig felgyújtották a zombékost, és nagy husángokkal várták Icut, mi, a tátott szájú nép megdöbbenve láttuk, hogy a rohadt eb, vagy minek is nevezzem, felemelt hátsó lábbal húgyozta a horgászok sátrát, pedig szuka volt, azután elloholt a sínek mentén, tisztos távolságban megfeküdt, és tüzesen dagadt emlőiről tépte le a bogáncsokat. Lalinál, a nyomortanyán rendesen megpaszkolták.

Icu, máskor is légy ügyes, mondta ilyenkor Lali.

Az ártér valójában csak a nevében az, a folyó szabályozása után a legnagyobb ár is medrében marad. Madagaszkárra jártunk majálisozni, mert hova. Akkor is ott töltöttük az időt, amikor a falka a környéken portyázott, és Icu még kölyök volt, már akkor ígéretesen veszedelmes. Benyóra fogott a legőrültebben. Úgy próbáltuk üzni, legalábbis távol tartani a tépett falkát, a tetves ebeket, amint azt a juhászoktól láttuk, amikor ősszel lejöttek a nyájjal a hegyekből, meneszteni kellett erőnek erejével a falánk,ilyentájt már haszontalan jószágot. A juhászok szenes rúddal bökdösték a kutyák hátsó fertályát, azok rémületükben tavaszig elültek valahol, nyalták az égési sebeket, csak márciusban jöttek elő csontra soványodva. Nekünk ez így nem ment.

Benyó előre rettegett, hogy mi lesz a következő majálison, mert mondták, Icu teljesen bevadult, vicsorított, őrjöngött, ha idegent látott a parton, az is lehet, hogy időközben megveszett, hát akkor mit fog kezdeni Benyóval. Egy kutyával még el lehet bánni, de az a helyzet, hogy Icu összeszedte egész vérvonalát kicsitől nagyig, ott volt a komplett falka, valakit mindig kiszúrtak maguknak. Az arra járók megtanulták, Icu előbb zsarol, azután vámol, ha dobtak neki valamit, mindjárt abbahagyta. Icu a putriknak mondtott gettó felől támadt, ha nem, akkor a legelső vályogház árnyékában hasalt. Ilyenkor Lalin múlt minden, mert ha Lalinak füttyenteni volt kedve, akkor Icu kussolt, odatelepedett mellé a küszöbre, a fél lábú ember ilyenkor alaposan megtetvészte.

Rajtam ne müljon, szoltam Lalinak, jövünk majálisozni, valahogy fogja be Icut.

Rendben van, két sült kolbászárt és egy flakon Radeberger sörért befogom, mondta Lali.

Meg voltunk egyezve, a féllábú azt mondta, meglátom, részéről be lesz tartva az egyezés. Lali indult, pontosabban maga alá húzta a kerekesszéket, rézszerű, feszes izmokkal tekert ki a rétre.

Gyere, füttyentett Icunak. Icu szorosán hozzásimult, mentek. Nézttem, hogy Lali milyen ügyesen dolgozik, a füzesnél csak fél kézzel tekert, a másikkal Icut megragadva tűnt el a bokrosban.

Jöhettek, mondta Lali, amikor visszakerekezett. Láttam rézszerű karján a lila ér felgyorsult verését.

Hogy mi van, akartam kérdezni, de minem. Lali Icu hült helyére dobott egy éles sarkú lécet, telefröcskölve kutyavérrel meg agyvelővel.

Még aznap délután körbeültük Madagaszkár nagy palakövét, meghökkenve konstatáltuk, hogy a szigeten időközben ösvényt vertek. Zabi óvszert talált Benyó lombokból összedobott heverőjén, a szarkák pedig az egyik göcsörtös fűz ághegyén férfibugyit csipegettek. Akkor még azt gondoltam, ott rohad el a benyúló fűzfaágon, esetleg elviszik a varjak tartós fészekaljnak. Azok lehettek, akik a közeli megállóban szálltak le a vonatról, libasorban igyekeznek át a gerincen, a dombok mögött rejtőző kicsi falvakba, ahonnan a füst se tud az égre szállni, mert lenyomja a mindig alacsony légnyomás.

Sötétedés előtt hagytuk magára az akácfával, venyigével, estére émelyítővé szagosodó bürökkel sűrűn benőtt vízpartot. Úgy tettünk, mint máskor, a tábortűz szunnyadó parazsát szerre lepisiltük. Általában gondosan hagytuk el a dzsungelt, mondanám, aztán száraz és csupasz égerfákkal torlasztottuk el a bejáratot, rendszeren elgereblyéltük a folyó partjáról hordott homokot, lássuk, ha idegen jár a szigeten.

A tűz égesse fel, szólott Benyó.

A tűz égesse fel, ismételtük meg egyszerre a szavait.

Odatartottuk az égő fáklyákat, apró lángok másztak fel a száraz komlószárazakon, vitte a pusztulást a venyige, percek alatt belobbant Madagaszkár. Tűzvörös esti fény világította be a hegyoldalt – a havat vörösre festő mustokat juttatta eszembe. A fákon színes parázsmadarak pattogtak, lehet, köztük volt Geróczyné papagája, és ott kellett lennie a közönséges verébnek is.

A völgy felett lágyabban úszott a harangszó. Máskor, ha fent vagyunk a hegyen, darabokra hullott hangszilánkok esnek, mintha a hangok jég-esője hullna, sebzön. Furcsa volt ez a – hogy is mondjam – lágyaság, nem

Vencelhez való. Mint valami fülledt nyári eső előtti fuvallat, hogy ne aludjunk bele. De mégis, Vencel ment el, végső soron ő aludt bele, elég hülyén, mert sarjúboglyába bújt, és még visszanezett, talán hogy mondja, kijelentse: vigyázat, jönnek a seregélyek.

Venceltől ez így szokatlan dolog, nem értettem, minek így ezt a halálában, hiszen élteben sem beszélt sokat, egyáltalán nem beszélt, van, aki soha nem hallotta szólni. Most mintha belátnánk, miért is kellett volna hallani a hangját. Úgy találtak rá a túlsó dűlőben.

Mindez akkor, hogy a fehér hárslevelűvel a seregélyek is elégedettek lettek, a szemekben a zavaros szürkeség végképp oszlani kezdett, a madarak a ciheres felől támadtak rendesen, pofátlanul nyakaltak, hogy Gerő bátyám kétségbeesve szóljon, a kurva életbe, hol van az a karbid.

Ott álltunk mind, mi, madagaszkáriak, perzselt szagunk volt, tömény, szemöldökünk oda, nem volt mit összevonnunk, amikor a virrasztóasszonyok rebegni kezdték az olvasót, és ilyenkor egy csapásra tiszta lap lesz a nyújtóztatott emberből, nincs titok.

Kiengedett Vencelnek a keze, mondták a virrasztóban.

A férfiak általában kártyázni szoktak, de most nem verték a lapot; a hír, hogy kiengedett a Vencel keze, sokkal többet ért minden ásznál, mert ki hitte volna, hogy Vencelnek egyszer majd kienged a keze. Lehet, mondták, ízületi görcs, hogy Vencel tulajdonképpen nyomorék, az sem kizárt, úgy született, mert lehet ökölbe szorult kézzel is világra jönni.

A második hírhullámmal osont el a padok között a végső értesülés: nem is igaz, pontosabban az az igaz, ami már egyszer el volt mondva: Vencel a markában követ szorongatott, szabályos, marékban jól megülő követ, amit a folyó partján vett fel, amikor mi, fürdőző, párzó szitakötőket kergető kölykök csóré segget mutattunk, vérvörös nyelveket öltöttünk neki.

Létezik ilyen? – néztek össze a virrasztók.

Ott van a kő Vencel koporsóján, meg is lehet érinteni.

Sorba állva járultunk befelé, úgy néztem, volt, akit visszatartott volna a félelem, de csak vitte magával a sodrás, aztán a gyávaság is nagy bélyeg erefelé. Nem hittük el, hogy a földélen fekvő kő, mint egy darab szürke gyurma, nyomás szerint alakult, vagyis lágyult kővel volt dolgunk.

Ezek szerint Vencelt elvihette volna egy madár, még jó, hogy nem vitte el egy seregély.

Benyó még aznap este feljött a hegyre, azt mondta, szüretig velem marad. Nem észleltem, amikor úgy éjfél után kisurrant a kalibából, de vissza-

térésére felébredtem. Öngyújtóm fényére összerezzen. Ült a heverőn, lámpással bíbelődött, fényt akart lobbantani.

Nem alszol, Benyó?

Valaki matat odakint...

Előbb én léptem ki a kalibából, azután jött Benyó. Egészen közel, a mart alatti szilvafán, mint egy nagy papagáj, sárgán ült a Hold, mindjárt láttam, a kerek fénygolyót Vencel csapdosta hosszú kosztjával. Hullt a szilva, mint a záporosó. A nagydarab csapzott dög a gnóm mellett hasalt. Jól láttam, Vencel harmattól fénylő bokáját Icu nyalogatta. Az eb szeme inkább tömény méregzöld volt, legalábbis tompán homályos, mint az érésben megrekedt fehér hárslevelű bogója.